

ZAKBOEK
STRAFVORDERING
VOOR DE
HULPOFFICIER
2020

Mr. M.G.M. Hoekendijk

Wolters Kluwer

Deventer - 2020

Voorwoord

Voor hulpofficiëren

Het zakboek bevat een handzame, overzichtelijke, betrouwbare en praktijkgerichte bespreking van onder meer:

- de verdachte, waaronder zijn rechten en plichten (inclusief consultatierecht en het recht op verhoorbijstand);
- bevoegdheden uit het Wetboek van Strafvordering (inclusief bijzondere opsporingsbevoegdheden);
- bevoegdheden uit bijzondere wetten, zoals de
 - o Algemene wet bestuursrecht;
 - o Wegenverkeerswet;
 - o Wet wapens en munitie;
 - o Opiumwet;
 - o Wet op de economische delicten;
 - o Wet op de lijkbezorging;
 - o Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg;
 - o Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten;
 - o Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften;
- onderdelen uit het Privaatrecht.

Zie voor een compleet overzicht de inhoudsopgave van dit zakboek.

Tabellen en stappenschema's

De dwangmiddelen zijn waar mogelijk in tabellen samengevat. Tevens zijn twee stappenschema's toegevoegd: ibn (6.46) en doorzoeken ter ibn (6.47).

Praktijkgericht

Door verwerking van jurisprudentie, Kamerstukken en literatuur worden dagelijks voorkomende praktijkvragen besproken en beantwoord. Alle antwoorden op de vele vakvragen die de auteur de afgelopen decennia heeft ontvangen zijn voor zover van belang verwerkt in dit zakboek. Dat geldt ook voor de ervaringen die de auteur heeft opgedaan in het kader van kwaliteitsprojecten Politie-OM. Voor lezers die meer diepgang in de behandelde stof zoeken, wordt in ruim 2100 voetnoten verwezen naar jurisprudentie, Kamerstukken en literatuur.

Ook voor specialisten in de opsporing

Door de diepgang van de bespreking en verwijzingen is dit zakboek ook zeer geschikt voor specialisten in de opsporing.

Actualiteitenoverzicht en register

Regelgeving, literatuur en jurisprudentie in dit zakboek zijn bijgewerkt tot 23 januari 2020. Zie voor de verwerkte actualiteiten in deze 30e editie het actualiteitenoverzicht voorin dit zakboek. Het overzicht wordt maandelijks geactualiseerd voor de abonnees op navigator.nl van WoltersKluwer (zie hierna). Ook dit zakboek is voorzien van een omvangrijk register.

Kwaliteit, tijdwinst en voorkoming vertraging

In het zakboek worden veel tips gegeven voor het opsporingsonderzoek, het proces-verbaal en beoordelaars van dat proces-verbaal. Het opvolgen van deze tips zal de kwaliteit van werken verbeteren, tijdwinst opleveren in het vervolg van de keten en vertraging bij de verdere afhandeling van de strafzaak voorkomen. Aanbevolen dus voor kwaliteitsprojecten OM-Politie.

Speciaal zakboek voor overige opsporingsambtenaren

Voor de overige opsporingsambtenaren is er het zakboek Strafvordering en Strafrecht: een afgeslankte versie van de zakboeken Strafvordering en Strafrecht voor de Hulpofficier in één boek.

Overige zakboeken

Zie voor de overige zakboeken pagina 3 van het kapt van dit zakboek, wolterskluwer.nl/politie of zakboekenpolitie.com.

Zakboeken ook geactualiseerd online en verkrijgbaar als e-book

Alle zakboeken zijn voor de politie en justitie digitaal te raadplegen via de interne kennissystemen (link naar WoltersKluwer Navigator) en worden maandelijks geactualiseerd (geen actualisatie zakboek Pv en Bewijsrecht).

Met dank aan Kees van den Pol, inspecteur van politie en financieel rechercheur, Eenheid Zeeland-West-Brabant voor de verbetertips.

Bijzondere dank is de auteur verschuldigd aan Rob van Dartel, officier van justitie. Van Dartel heeft de auteur de afgelopen jaren van veel verbeterpunten voorzien, is een kritisch en behulpzaam sparringpartner en heeft vele hoofdstukken compleet en diepgaand gescreend. Van Dartel is auteur van het zakboek Pv en Bewijsrecht.

Verschijningsfrequentie zakboeken

Alle zakboeken verschijnen jaarlijks eind februari, het zakboek Proces-verbaal en Bewijsrecht tweejaarlijks.

22 januari 2020

Mike Hoekendijk

Inhoudsopgave

VOORWOORD	5
OVERZICHT VERWERKTE ACTUALITEITEN	7
GEBRUIKTE LITERATUUR	20
GEBRUIKTE AFKORTINGEN	21
1 DE HULPOVJ	
1.1 Aanwijzing hulpOvJ's	23
1.2 Niet (meer) gecertificeerd hulpOvJ	24
1.3 Functie en taken	24
1.4 Territoriale bevoegdheid van de hulpOvJ	26
1.5 Expliciete bevoegdheden/verplichtingen hulpOvJ	26
1.6 Praktische tips voor hulpOvJ	28
1.7 Praktische tips voor contacten met OvJ	28
1.8 Zakboek Sr hulpOvJ en zakboek SvSr opsp. ambt.	29
2 DE VERDACHTE	
2.1 Definiëring begrip verdachte	30
2.2 Anonieme info gebruiken voor opsporing (MMA, CI, AIVD, enz.)	31
2.3 Overige jurisprudentie verdachte / verdenking	38
2.4 Collectieve verdenking	45
2.5 Het Wetboek van Strafrecht (Sr)	45
2.6 Rechtsbijstand verdachte	46
2.7 Recht op vrij verkeer/beperking	59
2.8 Verhoor verdachte	61
2.9 Verklaringen tijdens onrechtmatige vrijheidsberoving	71
2.10 Tolk en vertaling (verdachte/getuige/aangever)	71
2.11 Proceshouding verdachte (zwijgen/liegen)	74
2.12 Hypnose/leugendetector/narcoanalyse/paragnost/enz.	78
2.13 Verhoor verdachte als getuige / gebruik verklaring verdachte	79
2.14 Processtukken en recht op inzage	80
2.15 Jeugdige verdachten	81
2.16 Sociale bewaring / spoedmachtiging minderjarige	82
2.17 HALT	83
2.18 Onschuldbeginsel, zelfincriminatie, plichten verdachte	83
2.19 Medische verzorging van de verdachte	85
2.20 Vroeghulp door reclasseringswerker	86
2.21 Het slachtoffer	86
3 DWANGMIDDELEN ALGEMEEN	
3.1 Inleiding dwangmiddelen	87
3.2 Opsporen / vervolgen / stuiten verjaring	89
3.3 Dwangmiddelen en toestemming	90
3.4 Dwangmiddelen en fundamentele rechten (verdragen/grondwet)	92
3.5 Beginselen van behoorlijk strafprocesrecht	93
3.6 Subsidiariteit en proportionaliteit	93
3.7 Onrechtmatig optreden opsp. ambt. /onrechtmatig bewijs	93
3.8 De Nationale ombudsman (N.o.)	94
3.9 Vormverzuimen / onrechtmatig bewijs (art. 359a Sv / 6 EVRM)	95
3.10 Alleen vaststelling vormverzuim	101
3.11 Strafvermindering	102

3.12	Bewijsuitsluiting	102
3.13	Niet-ontvankelijkheid van het OM	105
3.14	Onrechtmatig in buitenland verkregen bewijs	107
3.15	Gevolgen van door burgers onrechtmatig verkregen bewijs	107
3.16	Afschermen gehanteerde opsporingsmethoden	108
3.17	Het pv	108
3.18	Verschoningsgerechtigden	110
3.19	Verschoningsrecht bedreigde/afgeschermdde getuige	116
3.20	Geheimhoudingsplicht en getuigplicht	116
3.21	Gebruik getuigenverklaring na niet wijzen op verschoningsrecht	117
3.22	Ordehandhaving bij ambtsverrichtingen (art. 124 Sv)	117
3.23	Herhaalde toepassing dwangmiddelen / hervatting vervolging	121
3.24	Geweldsaanwending door politie/KMar/Boa	123
3.25	Ambtsinstructie politie, KMar en andere opsp. ambtenaren	132
3.26	Confrontatie / identificatie / herkenning	133
3.27	Diplomatieke/staatsrechtelijke onschendbaarheid/immunititeit	141
3.28	Legitimatieplicht ambtenaar	142
3.29	Schadevergoeding voor politioptreden	143
3.30	Wet op de identificatieplicht (Wid)	145
3.31	Ernstige bezwaren (art. 56 en 67 lid 3 Sv en 9 Opiumwet)	153
3.32	Internationale rechtshulp	153
3.33	Gegevensverstr. uit pers. registr. (AVG/Wbp/Wpg/Wjsg/enz.)	155
3.34	Optreden op basis van art. 3 Politiewet 2012	163
3.35	Toegang/onderzoeken/doorzoeken voertuig	169
3.36	Klachten over politioptreden	177
3.37	Sorteer/geuridentificatieproef	177
3.38	Territoriale bevoegdheid van de opsporingsambtenaar	178
3.39	Persvoorlichting en opsporingsberichtgeving	178
3.40	CI en TCI	181
3.41	Afzien opsporing vanwege beperkte capaciteit / art. 12 Sv	182
3.42	Toezeggingen door opsporingsambtenaar	183
3.43	Schade door niet tijdig ingrijpen politie	183
3.44	Fotograferen van verdachte tijdens of kort na aanhouding	184
3.45	Termijnen	184
3.46	Spraak/stemherkenning/sprekeridentificatie	187
3.47	Gebruik foto verdachte uit paspoort/rijbewijsadministratie	188
3.48	Videoconferentie (televoorgeleiding/telehoren)	188
3.49	Opsporingsbevoegdheid KMar	189
3.50	Optreden inlichtingen-, veiligheids-, en opsporingsdiensten	190
3.51	Huiselijk geweld en kindermishandeling	191
3.52	Aanwijzingen/richtlijnen/instructies v/h College van PG's	191
3.53	Algemene verbeterpunten/kennelijke misstanden	192
3.54	Kraken	192
3.55	Filmen/fotograferen van opsp. ambt. / publiceren opnames	194
4	DWANGMIDDELEN PERSOONLIJKE VRIJHEID	
4.1	Inleiding dwangmiddelen persoonlijke vrijheid	195
4.2	Staande houden	195
4.3	Aanhouden, algemeen	197
4.4	Ontdekking heterdaad / buiten heterdaad	202
4.5	Aanhouding heterdaad	203
4.6	Aanhouding buiten heterdaad	204

4.7	Misdrijven waarvoor vh is toegelaten	208
4.8	Betreden plaatsen ter aanhouding / toegang en doorgang	210
4.9	Doorzoeken plaatsen ter aanhouding	211
4.10	Tabellen aanhouding	213
4.11	Voorgeleiding	214
4.12	Afzien van voorgeleiding	217
4.13	Ophouden voor onderzoek	217
4.14	Ophouden ter identificatie	221
4.15	Ivs: wettekst, inleiding, plaats, voor ander feit dan aangehouden	222
4.16	Voorwaarden voor ivs	224
4.17	Vh-feit als voorwaarde voor ivs	224
4.18	Belang van het onderzoek	224
4.19	Ivs: bevoegdheid, start, duur, verlenging en Kort Geding	227
4.20	Bevel tot ivs	229
4.21	Ivs: verhoor verdachte, opmaken pv, bijstand raadsman	230
4.22	Ivs benutten voor ander feit dan waarvoor ivs bevolen	231
4.23	Aanwijzing ivs vervangen door instructie ivs	231
4.24	Einde ivs	231
4.25	Aansluitende ivs	232
4.26	Tweemaal ivs ter zake hetzelfde feit	232
4.27	Rechtspositie ingeslotene en in verzekering gestelde	232
4.28	In kennis stellen familie, enz. / bezoek verdachte	233
4.29	Rechtmatigheidstoetsing ivs door de RC	235
4.30	Maatregelen in belang onderzoek of orde	238
4.31	Tabel ivs	244
4.32	Tabellen staande houden t/m verlenging ivs	245
4.33	Vh: algemeen, voorwaarden, ingangstijdstip, duur, enz.	246
4.34	Misdrijven waarvoor vh mogelijk is	248
4.35	Gronden vh	248
4.36	Ibs	257
4.37	Gevangenhouding en gevangenneming	259
4.38	Schorsing van vh	260
4.39	Uitbreiding gev. houding; verstreken duur gev. houding/neming	262
4.40	Waterdichte schottentheorie	263
4.41	Aanhouden veroordeelde bij niet naleven voorwaarde(n)	263
4.42	Aanhouden overtreder gebieds/contactverbod/meldplicht	264
4.43	Aanhouden voorwaardelijke invrijheidgestelde	264
4.44	Vrijheidsbeperkende middelen (art. 7 Politiewet 2012)	265
4.45	Bestuurlijke ophouding	265
4.46	Wet tijdelijk huisverbod	266
4.47	Bevel/gedragsaanwijzing burgemeester/OvJ	267
4.48	Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding	269
4.49	Tabellen vh	269
5	DWANGMIDDELEN LICHAMELIJKE INTEGRITEIT	
5.1	Inleiding/overzicht dwangmiddelen lichamelijke integriteit	273
5.2	Onderzoek kleding en lichaam (opsporingsfouillering)	274
5.3	Identificatiefouillering / onderzoek voorwerpen	280
5.4	Veiligheidsfouillering kleding / onderzoek voorwerpen	281
5.5	Vervoers- en insluitingsfouillering / onderzoek voorwerpen	282
5.6	DNA-onderzoek	286
5.7	Besluit en regeling DNA-onderzoeken	292

5.8	Overige jurisprudentie DNA-onderzoeken	292
5.9	Onderzoek besmettelijke ernstige ziekte	296
5.10	Ibn aangetroffen voorwerpen	298
5.11	Waarschuwing	298
5.12	Aanleggen van handboeien	298
5.13	Identiteitsvaststelling verdachten, veroordeelden en getuigen	299
5.14	Middelenonderzoek geweldplegers	301
5.15	Tabellen dwangmiddelen lichamelijke integriteit	304
6	DWANGMIDDELEN VOORWERPEN	
6.1	Ibn algemeen / definitie	307
6.2	Voorwaarden ibn	308
6.3	Klassiek beslag: de vatbaarheid	308
6.4	Waarheidsvinding strafbaar feit	309
6.5	Waarheidsvinding wederrechtelijk verkregen voordeel	309
6.6	Verbeurdverklaring	309
6.7	Onttrekking aan het verkeer	311
6.8	Klassiek beslag: de bevoegdheid	312
6.9	Bevoegdheden opsp. ambt. (art. 95 t/m 96b, 102a en 551 Sv)	313
6.10	Bevoegdheden (hulp)OvJ (art. 96c, 97 en 100 t/m 102a Sv)	320
6.11	Plaatsen doorzoeking art. 97 Sv	326
6.12	Ibn tijdens schouw	326
6.13	Maatregelen ter gelegenheid van doorzoeking of schouw	326
6.14	Bevoegdheden RC	327
6.15	Tabel klassiek beslag	331
6.16	Hoofdpijnen ontnemingswetgeving / Aanwijzing afpakken	332
6.17	Toepassingsbereik art. 36e Sr	333
6.18	Ontneming: bewijsvoering, bewijsmiddelen en bewijskracht	337
6.19	Schatting voordeel, kosten, matiging, rechten benadeelde	339
6.20	Kenbaar maken sfo / termijn vordering ontneming / heropening	341
6.21	Voorwaarden conservatoir beslag	341
6.22	Conservatoir beslag: de vatbaarheid (art. 94a Sv)	341
6.23	Conservatoir beslag: de bevoegdheid	343
6.24	Conservatoir beslag krachtens incidentele machtiging RC	343
6.25	Sfo en (beslag)bevoegdheden (inclusief doorzoeking) tijdens sfo	344
6.26	Uiterste moment leggen conservatoir beslag	346
6.27	Tabel conservatoir beslag	346
6.28	Onderzoek naar vermogen veroordeelde	347
6.29	Vormvoorschriften ibn	347
6.30	Definiëring voorwerpen	348
6.31	Ibn in woning (art. 99 Sv)	348
6.32	Bijstand raadsman tijdens doorzoeking (art. 99a Sv)	349
6.33	Beslag/doorzoeken: verschoningsrecht (art. 98 en 125I Sv)	351
6.34	Dringende noodzakelijkheid bij ibn	356
6.35	Omschrijving 'met zich voeren' (art. 95 Sv)	357
6.36	Kennisgeving ibn en ontvangsbewijs (art. 94 lid 3 Sv)	357
6.37	Beslag: beëindiging, bewaring en beklag	357
6.38	Strafbepalingen beslag	361
6.39	Ibn in het kader van de Politiewet 2012	361
6.40	Toegang/onderzoeken/doorzoeken/doorgang	362
6.41	Heimelijke ibn	365
6.42	Onderzoek aan/in in beslag genomen voorwerpen	367

6.43	Overige jurisprudentie ibn	368
6.44	Overige jurisprudentie ontneming/conservatoir beslag	371
6.45	Tabellen ibn: doorzoeken ter ibn of ter vastlegging gegevens	372
6.46	Stappenschema ibn	378
6.47	Stappenschema doorzoeken ter ibn Sv	379
7	DWANGMIDDELEN PLAATSEN	
7.1	Inleiding dwangmiddelen plaatsen	381
7.2	Algemene wet op het binnentreden (Awbi), inleiding	382
7.3	Wettekst Awbi met bespreking	382
7.4	Plaats/woning/home	391
7.5	Meerdere woningen in één pand	395
7.6	Betreden/binnentreden	396
7.7	Bewoner(s)	396
7.8	Toestemming, meerdere bewoners, toestemming intrekken	397
7.9	Binnentreden en voortgezette toepassing van bevoegdheden	398
7.10	Binnentreden ter hulpverlening (art. 7 lid 2 Politiewet 2012)	399
7.11	Proportionaliteit bij binnentreden	400
7.12	Binnentreden op basis van Sv en bijzondere wetgeving	400
7.13	Schriftelijke machtiging binnentreden: jurisprudentie	402
7.14	Overige jurisprudentie binnentreden	405
7.15	Gemeentewet	406
7.16	Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv)	407
7.17	Wet veiligheidsregio's (brandweer/geneeskundige hulp/enz.)	410
7.18	Tabellen dwangmiddelen plaatsen	411
8	ONDERZOEKSHANDELINGEN DOOR DE RC	
8.1	RC	415
8.2	Onderzoek door RC	416
8.3	Bevoegdheden RC	417
8.4	Hoger beroep tegen beslissing RC	418
9	BIJZONDERE OPSPORINGSBEVOEGDHEDEN	
9.1	Inleiding bijzondere opsporingsbevoegdheden	419
9.2	Centrale toetsingscommissie OM (CTC)	421
9.3	Overzicht bijzondere opsporingsbevoegdheden	422
9.4	Onderscheid en keuzemogelijkheid tussen titel IVa, V en Vb	423
9.5	Gehanteerde begrippen bijzondere opsporingsbevoegdheden	424
9.6	Stelselmatige observatie	426
9.7	Tabel stelselmatige observatie (titel IVa en V)	430
9.8	Stelselmatige observatie: jurisprudentie	430
9.9	Infiltratie	437
9.10	Pseudokoop en pseudodienstverlening	439
9.11	Undercover stelselmatig inwinnen van informatie	443
9.12	Betreden / bevoegdheden besloten plaats (inkijken)	445
9.13	Opnemen van vertrouwelijke communicatie	447
9.14	Onderzoek communicatie via geautomatiseerde werken	451
9.15	Tabel tappen (titel IVa en V)	462
9.16	Bijz. opsp. bevoegdh. (waaronder tappen) en verschoningsrecht	462

9.17	Overige jurisprudentie tappen	465
9.18	Onderzoek in geautomatiseerd werk	470
9.19	Vorderen gegevens	471
9.20	Verzoek stelselmatige info-inwinning aan burger	492
9.21	Opsp. terroristisch misdr. (titel Vb) / bijstand burger (titel Vc)	494
9.22	Voeging bij processtukken	500
9.23	Kennisgeving aan betrokkene (notificatie)	503
9.24	Bewaring, vernietiging en gebruik voor een ander doel	504
9.25	Verbod doorlaten	505
9.26	Verkenkend onderzoek	506
9.27	Afscherming	507
9.28	Opsporingsambtenaar als 'stand-in'	508
9.29	Opsporingsonderzoek op internet / social media	509
9.30	Heimelijke ibn	511
9.31	Drones	511
9.32	Wetswijziging computercriminaliteit III	511
9.33	Vastleggen en bewaren van kentekengegevens	512
10	OVERIGE BEVOEGDHEDEN UIT SV	
10.1	Doorzoeking ter vastlegging gegevens, enz. (art. 125i Sv e.v.)	514
10.2	Schouw	517
10.3	Beëdiging opsporingsambtenaar door een hulpOvJ	517
10.4	Aangifte / klacht / vervolgingsuitsluitingsgrond	517
10.5	Geen enkel zedenmisdrif is klachtmisdrif / horen minderjarige	524
10.6	Benoemen van deskundigen	525
10.7	Rechterlijke bevelen tot handhaving openbare orde	525
10.8	Tenuitvoerlegging rechterlijke beslissingen	525
11	BIJZONDERE WETTEN	
11.1	Inleiding bijzondere wetten; toezicht en opsporing	530
11.2	Algemene wet bestuursrecht: toezicht en bestuursdwang	531
11.3	Samenloop toezicht/controlle en opsporing	539
11.4	Misbruik of voortgezette toepassing van bevoegdheden	541
11.5	APV's: inbrekerswerktuigen / hulpmiddelen winkeldiefstal	542
11.6	Stilhoudingsvordering toezichthouder / art. 82 RVV / 12 WVV 1994	549
11.7	Art. 8, 158 t/m 160, 163 en 169 WVV 1994	550
11.8	Besluit en regeling alcohol, drugs en geneesmiddelen in verkeer	559
11.9	Rijverbod	559
11.10	Invordering rijbewijs op grond van art. 164 WVV 1994	559
11.11	Invordering rijbewijs op grond van art. 130 WVV 1994	562
11.12	Defect ademanalyseapparaat	564
11.13	Tegenonderzoek en kosten tegenonderzoek	564
11.14	WVV: bloedproef/afname na overlijden	564
11.15	Besturen / poging / aanstalten maken	564
11.16	Overige jurisprudentie alcoholwetgeving	566
11.17	Varen, vliegen en besturen spoorvoertuig onder invloed	575
11.18	Art. 6 WVV 1994 (dood/letsel door schuld in verkeer) en vh	575
11.19	WWM	578
11.20	Overige jurisprudentie WWM	590
11.21	Opiumwet	591
11.22	Overige jurisprudentie Opiumwet	596
11.23	Coffeeshops	604

11.24	WED	605
11.25	Algemene wet inzake rijksbelastingen en Invorderingswet	607
11.26	Algemene douanewet	608
11.27	Penitentiaire beginselenwet / Beginselenwet just. jeugdinv.	608
11.28	Wet op de lijkbezorging en het Burgerlijk Wetboek	609
11.29	Uitleveringswet (ULW)	612
11.30	Overleveringswet (OLW)	613
11.31	Zorg en dwang / Wet Bopz vervallen	613
11.32	Wet administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften	626
12	PRIVAATRECHT	
12.1	Inleiding privaatrecht	632
12.2	Eigendom/bezit/houderschap, inleiding	632
12.3	Eigendomsverkrijging	632
12.4	Overdracht (van roerende zaken)	632
12.5	Derdenbescherming in het BW	633
12.6	Goede trouw	634
12.7	Diefstal en derdenbescherming	635
12.8	Diefstal en consumentenkoop	636
12.9	Stappenschema derdenbescherming	636
12.10	Voorbeelden van praktijktoepassing	637
12.11	Waarschuwing	638
12.12	Vinderschap (art. 5:5 t/m 5:12 BW)	639
12.13	Verplichtingen van de vinder (art. 5:5 BW)	639
12.14	Professionele vinders	639
12.15	Recht van retentie	640
12.16	Zaakwaarneming (art. 6:198 t/m 6:202 BW)	642
12.17	Handhaving van straat- en contactverboden	643
12.18	Grondslagen straatverboden	643
12.19	Grondslag politieoptreden bij civielrechtelijk straatverbod	644
12.20	Aandachtspunten civielrechtelijk straatverbod	644
12.21	Strafrechtelijk gevolg handh. civielrechtelijk straatverbod	644
12.22	Civielrechtelijk straatverbod, politie en dwangsom	645
REGISTER		646

1. De hulpOvJ

1.1 Aanwijzing hulpOvJ's

Art. 146a Sv (Aanwijzing hulpOvJ's)

Ter plaatse waar en binnen de grenzen binnen welke zij bevoegd zijn tot opsporing, zijn hulpOvJ:

- a. de door Onze Minister van Veiligheid en Justitie aangewezen ambtenaren van politie, aangesteld voor de uitvoering van de politietoekant;
- b. de officieren van de KMar;
- c. de door Onze Minister van Veiligheid en Justitie in overeenstemming met Onze Minister van Defensie aangewezen onderofficieren van de KMar;
- d. de door Onze Minister van Veiligheid en Justitie aangewezen opsporingsambtenaren van de bijzondere opsporingsdiensten, bedoeld in art. 2 van de Wet op de bijzondere opsporingsdiensten en buitengewone opsporingsambtenaren.

Zie voor de conform voornoemd artikel aangewezen hulpOvJ's de regeling hulpOvJ's 2018 op overheid.nl of in het zakboek *Wetteksten*.¹

Waarborg

'De opleidingseisen die worden gesteld aan de ambtenaren die optreden als hulpOvJ waarborgen dat de toepassing van in de persoonlijke levenssfeer ingrijpende bevoegdheden geschiedt door functionarissen die beschikken over op actuele inzichten gebaseerde kennis en vaardigheden'.²

Distantie

'De vraag rijst of de ministeriële aanwijzing voldoende waarborgt dat de aan hulpOvJ's toekomende bevoegdheden goed worden uitgeoefend. Aan een beslissing tot het hanteren van ingrijpende dwangmiddelen als ivs en onderzoek aan het lichaam dient een zorgvuldige afweging van belangen vooraf te gaan. Indien men die beslissing toevertrouwt aan een functionaris die zelf in de desbetreffende zaak opspoort of daarvan om andere redenen moeilijk enige afstand kan nemen, is er een reëel risico dat het belang van de verdachte het altijd zal moeten afleggen tegen het belang van de waarheidsvinding. Bij die andere redenen kan men denken aan de collegiale verhoudingen tussen opsporingsambtenaren. Naarmate de hulpOvJ nauwer is betrokken bij de concrete strafzaak, zal het hem moeilijker vallen met voldoende objectiviteit het belang van de waarheidsvinding dat bijv. door ivs wordt gediend, af te wegen tegenover het individuele belang van de verdachte en andere in het geding zijnde belangen. Wie op wat grotere afstand staat, is beter in staat de gewenste objectiviteit op te brengen. Om die reden is het te betreuren dat de wetgever of de Minister hier de grenzen niet nauwer heeft getrokken en niet heeft bepaald dat de hulpOvJ niet optreedt in zaken waarin hij zelf als opspoorder fungeert'.³

¹ Regeling hulpofficieren van justitie 2008 (gewijzigd in 2012 en 2018). Zie voor de toelichting *Stcrt.* 2012, 26110 en voor de toelichting onder de voorgaande regeling *Stcrt.* 2004, 66 (beide ook in het zakboek *Wetteksten*). Andere hulpOvJ-regelingen/ besluiten (zoals voor de Fiod, SIOD, VROM-IOD en AID) zijn ook terug te vinden op overheid.nl < bekendmakingen < *Stcrt.*, zoekterm (in zoekveld titel!!!): 'hulpofficieren' (meervoud!!) of 'hulpofficier' (enkelvoud) voor individuele benoemingen. Zie voor een historisch overzicht van de aanwijzing van hulpOvJ's F. Rietveld, 'De hulpOvJ, een voldoende objectieve opsporingsambtenaar?', WoltersKluwer.

² Hof Amsterdam 17-09-12, LJN BY0657 (onbevoegde hulpOvJ: certificaat niet langer geldig).

³ Corstens, 9e druk, p. 310.

1.2 Niet (meer) gecertificeerd hulpOvJ

Een bevel tot ivs was afgegeven door een inspecteur van politie zonder over het vereiste certificaat hulpOvJ te beschikken. Het Hof 's-Hertogenbosch stelde aldus vast dat er gehandeld was in strijd met art. 57 Sv (ivs). 'Dit brengt op zich genomen echter nog niet mee dat daardoor de integriteit van de opsporing op het spel is komen te staan, ook niet indien sprake zou zijn van strafbare feiten, gepleegd door de betreffende inspecteur van politie. (...). Aangezien vrijheidsbeneming tot de meest verstrekkende dwangmiddelen binnen de strafrechtspleging behoort, moet het in de wet opgenomen vereiste van betrokkenheid van tenminste een hulpOvJ bij de ivs als een belangrijke waarborg worden beschouwd. Er zijn (...) evenwel geen aanwijzingen naar voren gekomen dat verdachte door het verzuim daadwerkelijk nadeel heeft ondervonden. Zo zijn er geen aanwijzingen dat de ivs van verdachte niet zou zijn bevolen indien de beslissing met betrekking tot de ivs was gegeven door een bevoegde hulpOvJ (MH: zie hierover ook 3.9). Ook door de verdediging zijn geen omstandigheden naar voren gebracht die erop wijzen dat verdachte daadwerkelijk nadeel heeft ondervonden. Het Hof volstaat met de vaststelling dat een onherstelbaar vormverzuim is begaan'.⁴

*Conclusie (mede gelet op voorgaande noot): bewijsuitsluiting in zaken niet uitgesloten. Tijdige (her)certificering goed bewaken, niet alleen door de betreffende hulpOvJ zelf maar ook door de betreffende eenheid. En uiteraard bij het ontbreken van het vereiste certificaat **niet** als hulpOvJ optreden.*

Valsheid in geschrift

Meerdere 'hulpOvJ's' zijn veroordeeld voor valsheid in geschrift (door onder meer in de machtiging binnentreden en verlenging ivs te vermelden dat ze de hoedanigheid hadden van hulpOvJ, terwijl ze die hoedanigheid in verband met het verstrijken van de geldigheidsdatum certificaat hulpOvJ niet meer hadden).

1.3 Functie en taken

Beslissen namens OvJ

- Het hulpOvJ-schap is door de wetgever ingesteld omdat het onmogelijk is dat de OvJ terstond bij het begin van de opsporing op ieder moment alle beslissingen kan nemen die de wet aan de OvJ toevertrouwt. Degene die de functie van hulpOvJ uitoefent kan aldus allerlei beslissingen namens de OvJ nemen.⁵
- HulpOvJ's zijn opsporingsambtenaren 'aan wie als zodanig bijzondere bevoegdheden zijn toegekend, welke in het algemeen bij de opsporing alleen aan de OvJ toekomen'.⁶

⁴ Hof 's-Hertogenbosch 29-04-10, LJN BM2783, in stand gelaten door de HR 04-10-11, LJN BT6553. Zie ook HR 19-02-13, LJN BY5321 (met noot Keulen in NJ 2013/308): terugverwezen naar Hof om zaak opnieuw te beoordelen (bewijsuitsluiting kennelijk niet gerechtvaardigd, zie 3.12): zie voor vervolg Hof 's-Hertogenbosch 04-09-13, ECLI:NL:GHSHE:2013:4100 (bewijs alsnog gebruikt: volstaan met constatering dat er sprake was van vormverzuim). Zie ook Hof 's-Hertogenbosch 18-02-13, ECLI:NL:GHSHE:2013:BZ2649 (onderzoek aan lichaam en ivs bevolen door onbevoegde hulpOvJ. Geen niet-ontvankelijkverklaring en geen bewijsuitsluiting. Verdachte was niet in zijn verdedigingsbelang geschaad nu hij tegen de aangetroffen drugs alles kon aanvoeren wat hem ter verdediging nuttig voorkwam. Een wel bevoegde hulpOvJ zou in redelijkheid hebben kunnen besluiten tot onderzoek aan lichaam en ivs. Hof woog mee dat de hulpOvJ voordien wel en inmiddels opnieuw gecertificeerd was).

⁵ Van Bemmelen 4, p. 106.

⁶ Blok en Besier, p. 461.

Functie⁷

De functie van het hulpOvJ-schap kan (mede gelet op voorgaande bespreking) omschreven worden als het terzijde staan van de OvJ bij de **rechtshandhaving** tijdens het **voorbereidend onderzoek**.⁸

Vorbereidend- en eindonderzoek

Ingevolge art. 132 Sv wordt onder het voorbereidend onderzoek verstaan het onderzoek dat aan de behandeling ter terechtzitting voorafgaat (opsporingsonderzoek, onderzoekshandelingen door de RC en/of sfo). Het eindonderzoek betreft de fase van berechting (die formeel start met een dagvaarding).⁹

Rechtshandhaving

Rechtshandhaving kent een instrumentele en een beschermende component. Wet en recht vormen voor de overheid de instrumenten tot ingrijpen in samenlevingsverbanden. Het ingrijpen zelf vindt zijn legalisering in de wet en legitimering in het recht. De keerzijde van dit instrumentele karakter van wet en recht wordt gevormd door het beperkende karakter dat wet en recht hebben op overheidsingrijpen: ingrijpen mag alleen als wet en recht dat toestaan. Ook de wijze waarop ingegrepen mag worden, wordt door wet en recht beheerst. Wet en recht verschaffen de overheid dus de mogelijkheid sociale processen te controleren en bij te sturen, anderzijds leggen zij het optreden van de overheid duidelijk aan banden. Het beschermende aspect bestaat uit het controleren of de weegschaal in het spanningsveld tussen algemeen belang en dat van de individu (verdachte, getuige, slachtoffer) niet te gemakkelijk dan wel te ver naar het algemeen belang doorslaat.¹⁰ De hulpOvJ dient bij zijn taakuitvoering dan ook rekening te houden met de instrumentele én de beschermende component van rechtshandhaving.

Taken

Ter vervulling van de functie van het hulpOvJ-schap komen aan de hulpOvJ de volgende taken toe.

1. Intermedium¹¹ tussen OM en overige opsporingsambtenaren.
2. Toepassing van dwangmiddelen.
3. Preventieve toetsing van door andere opsporingsambtenaren toe te passen dwangmiddelen.
4. Repressieve toetsing van door andere opsporingsambtenaren toegepaste dwangmiddelen.
5. Meedenken en waar nodig het geven van tips voor het verdere onderzoek (Sv én Sr).

Ombudsman / behoorlijkheidstoets

De hulpOvJ dient er binnen zijn leidinggevende taak ook op toe te zien dat het optreden van hemzelf en dat van de opsporingsambtenaar aan wie hij leiding geeft de 'behoorlijkheidstoets' van de Nationale ombudsman kan doorstaan (zie 3.8).

⁷ Zie voor een overzicht van functie en taken van de hulpOvJ ook F. Rietveld, 'De hulpOvJ, een voldoende objectieve opsporingsambtenaar?', WoltersKluwer.

⁸ Zie ook Melai, oude aant. art. 154 Sv, aant. 1 (die spreekt over terzijde staan bij opsporing).

⁹ Kamerstukken 32177, nr. 3 (MvT Wet versterking positie RC), p. 6. Zie ook art. 258 lid 1 Sv: de zaak wordt ter terechtzitting aanhangig gemaakt door een dagvaarding vanwege de OvJ (...).

¹⁰ 't Hart, p. 44.

¹¹ Persoon die verbinding tussen andere personen teweegbrengt.

Aanwijzing voor de opsporing¹²

Voor het functioneren van de hulpOvJ is ook van belang de Aanwijzing voor de opsporing:¹³ het kader voor reacties van opsporingsdiensten en OM op gepleegde strafbare feiten (misdrijven). De Aanwijzing kent de volgende doelstellingen.

- Beschikbare capaciteit goed inzetten.
- Bevorderen rechtsgelijkheid.
- Criteria voor case-screening.
- Definiëren ondergrens.
- Verantwoording.

Visie en verantwoordelijkheden worden weergegeven en onderscheid wordt gemaakt in VVC-zaken (Veel Voorkomende Criminaliteit), HIC-zaken (High Impact Crime) en ondermijningszaken. Daarbij worden kaders voor de aanpak omschreven en in de bijlage zijn voorbeelden van misdrijven weergegeven die onder de verschillende categorieën vallen.

1.4 Territoriale bevoegdheid van de hulpOvJ

De hulpOvJ van politie is ook buiten zijn plaats van aanstelling bevoegd omdat de territoriale bevoegdheid om als hulpOvJ op te treden is gekoppeld aan de territoriale opsporingsbevoegdheid (zie art. 146a, 141, 142 en 146 Sv in verband met art. 6 Politiewet 2012).

Art. 6 Politiewet 2012

1. De ambtenaar van politie is bevoegd zijn taak uit te oefenen in het gehele land.
2. Hoewel bevoegd in het gehele land, onthoudt de ambtenaar van politie die is tewerkgesteld bij een regionale eenheid, zich van optreden buiten zijn gebied van tewerkstelling, tenzij zijn optreden redelijkerwijs noodzakelijk is, dan wel ingevolge regels, gesteld bij of krachtens de wet, dan wel in opdracht of met toestemming van het bevoegd gezag over de politie.

Een opsporingsambtenaar (inclusief dus de hulpOvJ) kan dus rechtsgeldige opsporingshandelingen verrichten in het gehele land. Lid 2 dient gezien te worden als een instructienorm aan de ambtenaar van politie en is geen garantiernorm waarop de burger zich kan beroepen.¹⁴

Territoriale bevoegdheid hulpOvJ KMar: zie 3.49.

1.5 Expliciete bevoegdheden/verplichtingen hulpOvJ

Sv

1. Beslissingen over rechtsbijstand en consultatie- en verhoorbijstand (2.6).
2. Kennisgeven van vrijheidsbeneming aan een door de verdachte aangeduide persoon en bij een verdachte die niet de Nederlandse nationaliteit heeft aan de consulaire post van de Staat waarvan de verdachte de nationaliteit heeft (2.6).
3. Inlichten raadsman door hulpOvJ over ivs (2.6).
4. Beperking consultatie- en/of verhoorbijstand (art. 28e Sv, zie 2.8).
5. Aanwijzen andere plaats verhoor verdachte (2.8).
6. Kennisgeven aan ouders/voogd minderjarige van vrijheidsbeneming en van de redenen daarvan aan de ouders of voogd (2.15).

¹² Zie overheid.nl of het zakboek Wetteksten.

¹³ Zie overheid.nl of het zakboek Wetteksten.

¹⁴ Hof Arnhem-Leeuwarden 12-11-19, ECLI:NL:GHARL:2019:9723, Kamerstukken 30880, nr. 3 (MvT Politiewet 2012 onder artikelsgewijs, art. 6) en Corstens, 9e druk, p. 193. Zie onder de oude wetgeving HR, NJ 1985/154, HR, DD 1994/317 en HR, NJB 1995/195.

7. Meedelen ophouden voor onderzoek minderjarige verdachte aan een gecertificeerde instelling als bedoeld in art. 1.1 van de Jeugdwet (2.15).
8. Toestemming ontkleding en/of permanente cameraobservatie ingesloten (3.25).
9. Aanhouden en voorgeleiden (4.3 e.v.).
10. Ophouden voor onderzoek (4.14) en eventuele verlenging voor identificatie (4.13).
11. Ivs (4.17 e.v.).
12. Maatregelen in belang onderzoek (4.30).
13. Bevel aanhouding bij niet-naleving voorwaarde na veroordeling (4.41).
14. Bevel aanhouding bij overtreding rechterlijk gebiedsverbod, contactverbod of meldplicht (4.42).
15. Bevel aanhouding voor herroeping voorwaardelijke invrijheidstelling (4.43).
16. Onderzoek kleding en/of lichaam (5.1 e.v.).
17. Bevel DNA-onderzoek en benoemen deskundige (indien het DNA-onderzoek verricht moet worden aan celmateriaal van een onbekende verdachte) (art. 151a lid 3 Sv) (5.6).
18. Bevel nemen foto's en vingerafdrukken van een verdachte van een ander feit dan een 67,1-misdrijf (5.13, identiteitsvaststelling).
19. Bevel medewerking bloedonderzoek geweldpleger (5.14).
20. Inlichtingen vorderen van vervoerder poststukken (6.10).
21. Doorzoeking ter ibn (6.10 e.v. en 6.25).
22. Vervanging van OvJ bij doorzoeking door RC (6.14).
23. Beslissen over voortduren van eventueel gelegd beslag (6.37).
24. Doorzoeking ter vastlegging gegevens (10.1).
25. Schouw (10.2).
26. Afnemen ambtseed/belofte (10.3).
27. Bevoegd én verplicht tot ontvangen van een klacht (10.4).
28. Bij aangifteplicht: bevragen van inlichtingen (door een door de OvJ aangevozen hulpOvJ) (art. 162 Sv).
29. Benoemen deskundige (10.6).
30. Bevel aanhouding en bevoegdheden ter aanhouding en vaststelling verblijfplaats van aan te houden persoon bij de tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen (10.8).
31. Ontvangen schriftelijke kennisgeving raadsman (art. 39 Sv).
32. Onverwijld toekomen aan OvJ van pv's, aangiften, berichten en in beslag genomen voorwerpen (art. 156 Sv).
33. Aanhouding ter beschikking gestelde (art. 509h Sv).
34. Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg: de burgemeester kan bij de tenuitvoerlegging of uitvoering van een crisismaatregel, een machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of een zorgmachtiging de hulp inroepen van ambtenaren van politie. De burgemeester kan deze bevoegdheid mandateren aan een of meer hulpOvJ's (art. 8:1 Wet verplichte ggz) (11.31).

Bijzondere wetgeving

1. Wet tijdelijk huisverbod: huisverbod (4.46).
2. Awbi: verstrekken machtiging binnentreden woning (7.1 e.v.).
3. Vertegenwoordiging burgemeester bij binnentreden ter ibn door deurwaarder in het kader van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (7.16).
4. Vreemdelingenwet: verlenging ophouden verhoor, vreemdelingenbewaring en binnentreden in verband met vreemdelingenbewaring en uitzetting (zie overheid.nl).
5. WVV: bloedproefvordering en bloedafname (11.7 e.v.).
6. Opiumwet: urineonderzoek (11.21).

7. Wet op de lijkbezorging/Burgerlijk Wetboek: verlof vervoer lijk bij niet-natuurlijke dood en schriftelijke aangifte in verband met lijkvinding (11.28).
8. Uitleveringswet: ophouding na aanhouding op basis art. 54 Sv, voorlopige aanhouding, voorgeleiding na aanhouding, ivs (ivs alleen op Bonaire, Sint Eustatius en Saba) (11.29).
9. Overleveringswet: ophouden na aanhouding op basis van art. 54 Sv, voorlopige aanhouding en ivs (11.30).

1.6 Praktische tips voor hulpOvJ

1. **Wetten.nl: actueel en terugkijken in geschiedenis.** *Afgelopen 10 jaar zijn hééél veel wetten gewijzigd en er komen nog onnoemelijk veel wijzigingen aan. Raadpleeg bij twijfel wetten.nl: door invoering van de pleegdatum bij het veld 'Regeling geldig op' kun je de wettekst zoals die luidde ten tijde van de pleegdatum (t/m 01-05-03) vinden. Bij het zoeken naar de betreffende wet kun je afkortingen gebruiken zoals Sr, Sv, WWM, WVV, WED.*
2. Noteer belangrijke beslissingen (onder vermelding dag, datum en tijdstip).
3. Bij het bespreken van zaken en het nemen van beslissingen verdient het in voorkomende gevallen aanbeveling om de opsporingsambtenaar te vragen wat zijn mening is en wat deze zelf de beste oplossing vindt. De hulpOvJ zal ongetwijfeld ervaren dat er goede oplossingen zijn waaraan hij zelf nog niet gedacht had. De hulpOvJ die de OvJ raadpleegt, kan dezelfde vraag verwachten, het heeft de auteur van dit zakboek vaak geholpen!
4. *Gebruik het zakboek Sr (zie 1.8): veel tips voor de aanpak van veel voorkomende misdrijven! Dat zal de kwaliteit van werken flink verbeteren en vertraging bij afhandeling van strafzaken voorkomen.*
5. Zie voor tips voor voorgeleidingen 4.11.
6. Denk eraan dat de effectiviteit van beslissingen uiteindelijk bepaald wordt door de kwaliteit daarvan én de acceptatie (uitvoering) door collega's: *Kwaliteit vermenigvuldigd met Acceptatie vormt Effectiviteit (KxA=E)!!*
7. HulpOvJ's draaien hun diensten vaak alleen. In die gevallen zou het een goede zaak zijn om periodiek de opgedane ervaringen te bespreken met collega-hulpOvJ's.
8. Zie de ook voor de hulpOvJ van groot belang zijnde Ambtsinstructie in 3.25 en voor medische verzorging van de verdachte 2.19!!
9. Bewaak de actualiteiten (zie bijv. de nieuwsbrief van de Politieacademie).

1.7 Praktische tips voor contacten met OvJ

Telefonisch bespreken van zaken met OvJ

1. Noem uw naam en functie (hulpOvJ) en de naam van de eenheid of de afdeling waar u werkzaam bent.
2. Vertel direct waarvoor u belt (begin dus niet met de casus):
 - toepassing van een dwangmiddel (bijv. aanhouding buiten heterdaad, voorgeleiding, tap, observatie, doorzoeking, enz.);
 - ander onderwerp (bijv. vrijgave stoffelijk overschot, beslagbeslissing, kraakzaak, enz.).
3. Zet de casus uiteen. Niet volstaan kan worden met een korte mededeling waarover gebeld wordt en vervolgens het voorstel om de opsporingsambtenaar die met het onderzoek is belast het verder te laten uitleggen.
4. De OvJ verwacht dat de hulpOvJ zich in de zaak verdiept heeft, vragen kan beantwoorden én zichzelf ook een mening heeft gevormd over wat er moet gebeuren.

Voorgeleiding ter ibs

1. Persoonsgegevens verdachte.
2. Vermoedelijk gepleegde strafbare feit(en) met pleegplaats(en) en tijdstip(pen).

3. Feiten/omstandigheden die aanleiding geven tot het aannemen van ernstige bezwaren (zie voor uitzonderingen bij terroristische misdrijven art. 67 lid 4) en grond(en) vh (zie 3.31 en 4.35).
4. Veelpleger? Zo ja, gemaakte afspraken?
5. Antecedenten (strafblad)?
6. Tijdstip aanhouding en ivs.
7. Bij minderjarige: nagaan of Raad voor de Kinderbescherming al is geweest en mogelijk al ideeën heeft geuit over voortgang zaak.
8. Naam raadsman verdachte.
9. Eventuele bijzonderheden/afspraken.

Aanhouding buiten heterdaad

1. Zie voornoemde punten 1 t/m 5.
2. Staat verdachte gesignaleerd (in verband met een schorsing vh in andere zaak)?
3. Datum/tijdstip van de te verwachten aanhouding.
4. Zijn er nog onderzoeksmogelijkheden die kunnen worden benut voor de aanhouding (waarmee de aan te houden verdachte bij ontkenning geconfronteerd kan worden)?
5. Reden waarom verdachte aangehouden moet worden en niet kan worden volstaan met een ontbieding.
6. Eventuele bijzonderheden/afspraken.

Het wordt niet gewaardeerd als voorgaande info tijdens het gesprek met de OvJ alsnog opgezocht moet worden door de hulpOvJ.

Tips voor pv ter zake aanvraag of toegepast dwangmiddel: zie 3.17.

1.8 Zakboek Sr hulpOvJ en zakboek SvSr opsp. ambt.

Zakboek Sr voor de hulpOvJ

Naast dit zakboek Sv is er ook een zakboek Sr voor de hulpOvJ. Het zakboek Sr bevat een bespreking van:

- algemene leerstukken uit het Wetboek van Strafrecht (opzet, schuld, oorzakelijkheid, strafuitsluitingsgronden, poging, voorbereiding, deelneming, enz.);
- misdrijven en overtredingen uit het Wetboek van Strafrecht, de Opiumwet, de Wet wapens en munitie en de Wegenverkeerswet;
- verbetertips voor de juridische 'verwerking' van veel voorkomende misdrijven.

Door de diepgang van de bespreking is dit zakboek ook zeer geschikt voor specialisten in de opsporing.

Zakboek SvSr voor de opsporingsambtenaar

Voor de overige opsporingsambtenaren is er het zakboek SvSr: een afgeslankte versie van de zakboeken Sv en Sr voor de HulpOvJ in één boek.

Kwaliteit, tijdwinst en voorkoming vertraging

In de zakboeken Sr én SvSr worden veel tips gegeven voor het opsporingsonderzoek, het proces-verbaal, beoordelaars van dat proces-verbaal en het maken van een tenlastelegging. Het opvolgen van deze tips zal de kwaliteit van werken verbeteren, tijdwinst opleveren in het vervolg van de keten en vertraging bij de verdere afhandeling van de strafzaak voorkomen. Aanbevolen dus voor kwaliteitsprojecten OM-Politie.

Meer informatie / inhoudsopgave / verwerkte actua / enz. Zie daarvoor zakboekenpolitie.com onder productinfo.

2. De verdachte

2.1 Definiëring begrip verdachte

Art. 27 Sv

1. Als verdachte wordt voordat de vervolging is aangevangen aangemerkt, degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit voortvloeit.
2. Daarna wordt als verdachte aangemerkt degene tegen wie de vervolging is gericht.
3. De aan de verdachte toekomende rechten (*MH: dus ook de cautie, enz.*) komen tevens toe aan de veroordeelde tegen wie een sfo is ingesteld of te wiens aanzien op een vordering van het OM als bedoeld in art. 36e Sr (*MH: ontneming voordeel, zie 6.16 e.v.*) niet onherroepelijk is beslist.
4. De verdachte die de Nederlandse taal niet of onvoldoende beheerst, is bevoegd zich te laten bijstaan door een tolk (*MH: zie 2.10, inclusief aanwijzing PG's!*).

Wetsvoorstel:¹⁵ in art. 27, derde lid, wordt na 'komen tevens toe aan' ingevoegd: 'de ambtenaar die in de uitoefening van zijn functie geweld heeft gebruikt en ten aanzien van welk geweldgebruik een feitenonderzoek als bedoeld in art. 511a is ingesteld en'.

Feiten/omstandigheden, redelijk vermoeden, enig strafbaar feit

- De feiten of omstandigheden genoemd in art. 27 lid 1 Sv 'moeten naar objectieve maatstaven gemeten voldoende grond opleveren voor de verdenking van het plegen van een strafbaar feit'.¹⁶ Of sprake is van een redelijk vermoeden wordt daarbij in belangrijke mate aan de beoordelingsvrijheid van de opsporingsambtenaar overgelaten. De feitenrechter moet derhalve nagaan of de opsporingsambtenaar, gemeten aan hetgeen *ten tijde van zijn optreden* (*cursief MH*) bekend was, tot de conclusie kon komen dat er sprake was van een redelijk vermoeden van schuld aan een strafbaar feit'.¹⁷
- Het 'redelijk vermoeden':
 - o moet uit feiten of omstandigheden voortvloeien, zoals bijv. een aangifte van een slachtoffer, een verklaring van een getuige, eigen waarneming van een opsporingsambtenaar, CI-info (zie 3.40), enz.;
 - o mag op één feit of omstandigheid berusten (mits van voldoende kracht/gewicht);¹⁸
 - o moet natuurlijk tijdig, juist en volledig in het pv verwerkt worden.
- 'Enig' strafbaar feit vereist niet dat de vermoedelijk overtreden wetsbepaling exact kan worden aangegeven. 'Het is voldoende dat het vermoedelijk begane feit op grond van een of andere bepaling strafbaar is. Zo kan degene die wordt aangetroffen met gestolen voorwerpen worden verdacht van diefstal, verduistering, heling of schuldhealing'¹⁹ (*MH: of witwassen*).

¹⁵ Kamerstukken 34641, nr. A (geweldsaanwending opsporingsambtenaar, gewijzigd voorstel van wet).

¹⁶ Conclusie PG (punt 4.6), HR 03-06-08, LJN BC7921, onder verwijzing naar HR, NJ 1992/324, punt 4.3.

¹⁷ Conclusie PG (punt 4.6), HR 03-06-08, LJN BC7921, overgenomen door de HR. Zie ook Hof Den Haag 08-02-08, LJN BC3876 en Hof 's-Hertogenbosch 13-10-10, LJN BO0331.

¹⁸ Melai, art. 27 Sv, aant. 9.

¹⁹ Melai, art. 27 Sv, aant. 7.1.

2.2 Anonieme info gebruiken voor opsporing (MMA, CI, AIVD, enz.)

Achtereenvolgens worden in deze paragraaf besproken:

1. Inleiding / samenvatting (anonieme info / hoofdregel / uitzonderingen / tips voor het pv).
2. Uitgebreid (jurisprudentie HR / voorbeelden uit jurisprudentie).
3. Meld misdaad anoniem (MMA) (achtergrondinfo / jurisprudentie HR).
4. CI-info (betrouwbaar geoordeeld / betrouwbaarheid niet te beoordelen / tijdsverloop CI-info).
5. Conclusie (terugverwijzing naar punt 1).
6. Plusjes (aanvullende info).
7. Tot slot (anonieme verklaringen als bewijs / aangifte/verklaring onder nummer of domiciliekeuze / EHRM / U-bocht / AIVD).

1. Inleiding / samenvatting

Anonieme info²⁰ kan van belang zijn voor het ontstaan van een verdenking, het op basis daarvan instellen van een opsporingsonderzoek en het toepassen van een dwangmiddel.²¹

Volgens de HR dient anonieme info voor toepassing van dwangmiddelen **volgende concreet en specifiek** (gedetailleerd) te zijn (bijv. 'meneer A heeft in zijn woning aan de B-sstraat een vuurwapen') en de beoordeling daarvan is in belangrijke mate afhankelijk van de aan de rechter voorbehouden **'weging en waardering van de omstandigheden van het geval'**.

Zekerheid over het rechtmatig gebruik van anonieme info kan dus niet gegeven worden. Vandaar de volgende **hoofdregel** voor de dagelijkse opsporingspraktijk: **géén dwangmiddeltoepassing op basis van uitsluitend anonieme info. Altijd onderzoek doen naar een plusje** (aanvullende info/verificatie) **en uitsluitend dwangmiddelen toepassen na het vinden van een plusje** (zie over 'plusje' onder punt 6 hierna). Toepassing van een dwangmiddel in strijd met deze hoofdregel uitsluitend in geval van:

1. **Concrete en specifieke info** over een **ernstig misdrijf** (vuurwapen, hard-drugs, terroristische misdrijven, moord/doodslag, overvallen, berovingen, zware zedenmisdrijven, zware vormen van mensenhandel, vrijheidsberoving, gijzeling, zware explosieven, enz.) waarbij politieoptreden in redelijkheid geen uitstel meer kan dulden (en nader onderzoek dus onmogelijk is).
2. **CI-info** (zie hierna onder punt 4).

Als er geen tijd resteert voor aanvullend onderzoek of als er na aanvullend onderzoek géén plusje te vinden is (wat overigens onder omstandigheden mogelijk als ontlastend gezien zou kunnen worden) en er tóch een dwangmiddel toegepast zou moeten worden: zo mogelijk altijd éérs overleggen met de OvJ.²²

²⁰ Info waarvan de exacte bron niet (met naam, toenaam, adres, enz.) bekend is bij de opsporingsambtenaar die de info gebruikt voor opsporing.

²¹ Zie voor een omvangrijke bespreking van startinfo inclusief anonieme info S. Brinkhoff, Startinformatie in het strafproces (diss. Nijmegen), Deventer: Kluwer 2014 (kort besproken in DD 2018, afl. 6).

²² Zo ook Conclusie PG, HR 22-12-09, LJN BJ8622, noot 14 en Buruma in zijn noot bij HR, NJ 2011/293.

Let op

- Zie voor de opsporing van **terroristische misdrijven** 9.21: vergaande bijzondere opsporingsbevoegdheden voor opsporingsambtenaar, geen redelijk vermoeden vereist, *aanwijzingen* kunnen ontstaan!
- Zie voor de **WWM** 11.19: 'redelijkerwijs aanleiding'. Daarvoor is niet de strengere eis van art. 27 Sv vereist (redelijk vermoeden strafbaar feit op basis van feiten/omstandigheden)!
- Zie voor de **Opiumwet** 11.21: 'redelijkerwijze kan worden vermoed'. Ook daarvoor is niet de strengere eis van art. 27 Sv vereist (redelijk vermoeden strafbaar feit op basis van feiten/omstandigheden).
- Zie voor informatie afkomstig van een **inlichtingen- of veiligheidsdienst** 3.50 en 9.21 onder 'tot slot'.

2. Uitgebreid

Binnen een opsporingsonderzoek wordt regelmatig gebruik gemaakt van anonieme info.²³ De info zelf is dan meestal afkomstig van MMA (meld misdaad anoniem, zie hierna punt 3), TCI (team criminele inlichtingen, zie hierna punt 4 en 3.40), de wijkagent, 112 en incidenteel van de AIVD (Algemene Inlichtingen en Veiligheidsdienst, zie 3.50 en 9.21 onder 'tot slot').

Hoofdpijnen jurisprudentie HR

- **Verdenking** kan worden aangenomen op basis van anoniem aan de politie verstrekte informatie (*MMA, CI, AIVD, enz.*).
- Voor **dwangmiddelentoepping** is vereist dat de anonieme info **voldoende concreet en specifiek** is (*bijv. 'meneer A heeft in zijn woning aan de B-sstraat een vuurwapen'*).
- De beoordeling van de anonieme info is in belangrijke mate afhankelijk van de aan de feitenrechter voorbehouden '**weging en waardering van de omstandigheden van het geval**'.

Uiteraard moeten bij dwangmiddelentoepping de beginselen van **subsidiariteit en proportionaliteit** in acht genomen worden (zie daarover uitgebreid 3.6) en dat geldt natuurlijk in versterkte mate voor dwangmiddelentoepping op basis van uitsluitend anonieme info. Het vermoedelijk begane strafbare feit moet van voldoende gewicht zijn, waarbij de veiligheid van één of meerdere personen een doorslaggevende rol kan spelen (vuurwapen, harddrugs, terroristische misdrijven, moord/doodslag, overvallen, berovingen, zware zedenmisdrijven, zware vormen van mensenhandel, vrijheidsberoving, gijzeling, zwaardere explosieven, enz.).²⁴

Voorbeelden jurisprudentie (*dwangmiddel telkens niet onrechtmatig*)

- Een bekend voorbeeld uit de jaren 80 van de vorige eeuw betrof een **bij de afdeling verdovende middelen binnengekomen mededeling** (*MH: geen info over de melder en betrouwbaarheid, kennelijk ook geen verweer over gevoerd, dat is tegenwoordig wel anders...*) dat in perceel K-sstraat 1 te Amsterdam, bewoond door een Turkse onderdaan genaamd A, **verdovende middelen, met name heroïne**, aanwezig zou zijn. Volgens het Hof leverde deze concrete aanwijzing een redelijk vermoeden van schuld op ten aanzien van A en van degenen die zich bij komst van de politie in dit perceel bevonden en dus ook van de man die op dat ogenblik het perceel verliet. Het betreden

²³ Info waarvan de exacte bron niet (met naam, toenaam, adres, enz.) bekend is bij de opsporingsambtenaar die de info gebruikt voor opsporing.

²⁴ Buruma spreekt in zijn noot bij HR, NJ 2011/293 over voldoende urgentie voor optreden.